

VAIKUTTAVAN PEREHDYTTÄMISEN VAKIINNUTTAMINEN

Hankeraportti

Laatinut yhteistyössä ohjausryhmän kanssa Tarja Mäki, Mittaviiva Oy

HARTELA

SKANSKA

JATKE

GRK

Sisällys

Esipuhe

1	Hankkeen tausta ja toteutus.....	1
1.1	Tausta	1
1.2	Hankkeen toteutus.....	2
2	Hankkeen tuottama perehdytysmateriaali	4
2.1	Perehdyttämisen prosessikuva	4
2.2	Tervetuloa työmaalle -kirje	6
2.3	Ohje työmaaperehdyttäjälle	7
2.4	Perehdytyskalvot	8
2.5	Ideoita vaikuttavaan perehdyttämiseen.....	9
2.6	Rakennustyömaahan perehdyttäminen -video (Työturvallisuuskeskus)	11
2.7	Parempi perehdyttäjä -koulutus	12
3	Jatkokehitysideat	14
3.1	Yhtenäisen perehdyttäjäkoulutuksen kehittäminen alalle.....	14
3.2	Tiedotus- ja koulutuskampanja läpi Suomen.....	14
3.3	Valtakunnallinen "lupatoimisto"	14

1 Hankkeen tausta ja toteutus

1.1 Tausta

Lokakuun 29. päivä 2020 Rakennusteollisuus järjesti virtualityöpajan, jossa ideoitiin rakennusalan turvallisuuden kehittämiseksi uusia kehitystoimenpiteitä. Työpajaan osallistui -osallistujaa ja sen aikana tuotettiin lukuisia määriä teemoja ja niistä 56 pidemmälle jalostettua hankeideaa turvallisuuden kehittämiseksi alalla. Työpajaan osallistujat valitsivat työpajan lopuksi käsittelyyn 20 ehdotusta, joista valittiin neljä eniten kannatusta saanutta hanketta RT:n hallitukselle toteutettavaksi.

Kuva 1. Turvallisuustyöpajan tuottamat ideat lokakuussa 2020.

Ideoita nostettiin esiin paljon ja ne luokiteltiin neljän teeman alle:

1. Turvallisuusosaamisen syventäminen
2. Turvallisuusjohtamisen työkalut ja ohjeet
3. Työmaan turvallisuuskäytännöt
4. Alan turvallisuustiedotuksen parantaminen.

Nämä neljä teemaa ja niiden alla eniten ääniä saaneet hanke-ehdotukset on esitetty kuvassa 2. Tässä raportissa esitetty Vaikuttavan perehdyttämisen vakiinnuttaminen -hanke sijoittuu Työmaan turvallisuuskäytännöt -teemaan.

RT:n turvallisuusryhmän ehdotus 0-tapaturmaa jatkoksi

- RT:n turvallisuusryhmä ehdottaa neljää pääteemaa
  1. Turvallisuusosaamisen syventäminen (turvallisuusryhmä, Rateko ym.)
  2. Turvallisuusjohtamisen työkalut ja ohjeet (RT, asiantuntijakonsultit)
  3. Työmaan turvallisuuskäytännöt (yritykset/työmaat)
  4. Alan turvallisuustiedotuksen parantaminen (RT/toimialat)
- Kunkin pääteeman alla toteutetaan useita, toisiaan täydentäviä hankkeita, jotka vakiinnutetaan osaksi yritysten normaalitoimintaa.

Turvallisuusosaamisen syventäminen	Turvallisuusjohtamisen työkalut, ohjeet	Työmaan turvallisuuskäytännöt	Alan turvallisuustiedotuksen parantaminen
Yritysten ja oppilaitosten yhteistyön parantaminen	Sähköinen työkalu: tehtäväsuunnittelu osana turvallisuuden varmistamista	Vaikuttavan työmaaperehdytyksen vakiinnuttaminen	Alan yhteiset turvavartit, turvallisuustyöpajat & webinaarit
Oppimisympäristö ulkomaalaisille - oikein väärin kuvat esim. 10 kpl setit	Perusturvallisuustyön ylläpito rakennusalan yrityksissä	Viikkoinfot pysyväksi käytännöksi	Videot turvallisuudesta – hyödynnettäväksi kaikessa turvallisuustoiminnassa
Aliurakoitsijoiden / ulkopuolisen työvoiman osaamisen varmistaminen	Työmaan liikkumisturvallisuuden ohje	Työmaalogistiikan yhdistäminen suunnitteluun	Yhteiset 1 min videot turvallisuusasioista 5 askeleen malli > rh osaksi työtä aina
Työntekijöiden / toimihenkilöiden syvällisempi osaaminen / ymmärrys (ja henkilökohtainen asenne) työturvallisuudesta / työhyvinvoinnista	Fyysinen kuormitus / henkilö-tavarahissien ja muiden keventävien apuvälineiden käyttäminen	Viikkotarkastusten vaikuttavuuden lisääminen	RATUKE-hanke ja seminaari henkinherättäminen
Koulutusvaatimus/pätevyysvaatimus: kaivantotöiden turvallisuus ja korkealla tehtävät työt	Pelimaailman hyödyntäminen - mitä opittavaa ja hyödynnettävää sieltä voisi olla?		
Pätevyyskoulutukset hybridimallilla netti + läsnäolo			

Kuva 2. Turvallisuustyöpajan tuottamat ideat luokiteltuna neljän pääteeman alle.

1.2 Hankkeen toteutus

Ohjausryhmä

Hankkeen ohjausryhmään kuuluivat Sirpa Ek Hartela Oy, Taru Lankinen Skanska Oyj, Jari Korpisaari Jatke Oy, Ville Vatanen Lujatalo Oy ja Timo Pinomäki GRK Oy. Ryhmän puheenjohtajana toimi Sirpa Ek ja Talonrakennusteollisuuden puolelta ryhmän toimintaa ohjasi Juha Suvanto. Tarja Mäki Mittaviiva Oy:stä toimi hankkeen koordinaattorina. Muita ohjausryhmän jäseniä olivat Antti Leino (Skanska), Kirsi Viitanen ja Hanne-Emilia Lempinen (Hartela) Eero Honka (TKK), Mika Tjukanov (Jatke), Kirsi-Marja Elg ja Heidi Husari (Rateko), Ahlberg Tommi (Rakennusteollisuus RT ry), Tapio Jääskeläinen (Rakennusliitto) sekä Jyrki Suihkonen (Ammattiliitto PRO).

Ohjausryhmä kokoontui hankkeen aikana viisi kertaa. Kussakin kokouksessa käsiteltiin edellisen kokoukseen jälkeen yrityksissä toteutettuja hanketehtäviä ja suunniteltiin seuraavia. Kokousmuistiot jaettiin ryhmäläisille sähköpostin liitteinä.

Hankkeen tavoitteet

Hankkeen tavoitteena oli jatkaa siitä, mihin aikaisemmat turvallisuuden kehityshankkeet ovat päättyneet. Alalla on hyvin tiedossa mm. hyvän perehdyttämisen piirteet (<https://www.mittaviiva.fi/tutkimus/ratulo-hanke/>), hyviä käytäntöjä ja ohjeita on tarjolla (https://ttk.fi/oppaat_ ja_ohjeet/digijulkaisut/perehdyttaminen_rakennustyomaalla). Tavoitteena on konkretisoida perehdytyksen prosessia, määritellä ja luoda tarvittavia aineistoja ja käytäntöjä sekä nostaa perehdyttäjien työn arvostusta ja parantaa heidän osaamistasoaan.

Hyvän työmaahan perehdytyksen piirteet

- Perehdytysajankohdat sovitaan etukäteen
- Perehdytettävien tiedot toimitetaan työmaalle etukäteen
- Työmaakierros – tärkein osa työmaaperehdytystä
- Oman työn riskien arviointi osaksi työmaaperehdytystä
- Asennekasvatusta turvallisuuskulttuurin parantamiseksi
- Enemmän yhteistä keskustelua - vähemmän luennointia
- Osaava ja innostunut perehdyttäjä – koulutusta ja tukea
- Hyvä perehdytysmateriaali, myös sähköinen perehdytys

Kuva 3. Hyvän työmaaperehdytyksen piirteet (Lähde: Ratulo-hanke, Mittaviiva Oy:n koulutuskalvot).

Tavoitteen saavuttamiseksi hankkeessa mukana olleet yritykset kehittivät hankkeen aikana mm.

- perehdyttämisen prosessikaavion, joka kattaa eri osapuolten tehtävät ja vastuut perehdytyksessä
- työmaakierroksen toteutusta osana työmaahan perehdytystä, ml. työsuojeluvaltuutetun rooli kierroksella
- Tervetuloa työmaalle -kirjeen käyttöä aliurakoitsijoiden ennakkotiedotuksessa
- Zeron-järjestelmän käyttöä siten, että aliurakoitsijat voivat toimittaa perehdytettävien tiedot etukäteen työmaalle
- yrityskohtaisia perehdytysaineistoja sekä verkkoperehdytykseen että työmaalla tapahtuvaan perehdyttämiseen
- perehdyttäjille suunnattua koulutusta.

Korona-tilanne vaikeutti ulkopuolisten vierailuja työmailla, mutta perehdytyksiä seurattiin Teams-yhteyden kautta. Myös hankkeen ohjausryhmän palaverit, yrityskohtaiset työpajat ja koulutukset järjestettiin etäyhteyksien avulla.

2 Hankkeen tuottama perehdytysmateriaali

Tässä luvussa on kuvattu hankkeen tuottama perehdytysmateriaali. Materiaalit on lisäksi koottu kansioon 'Perehdytyksen työkalupakki' erillisinä tiedostoina yrityksissä ja työmailla hyödynnettäväksi.

2.1 Perehdyttämisen prosessikuva (liite 1)

Hankkeen alussa laadittiin prosessikuvaus, johon on koottu eri osapuolien tehtävät perehdytyksen edetessä. Prosessin osapuolia ovat

- vastaava työnjohtaja / työmaapäällikkö
- nimetty perehdyttäjä
- perehdytettävä työntekijä
- perehdytettävän työntekijän (au) esimies/työnjohtaja

Vastaava työnjohtaja/työmaapäällikkö vastaa siitä, että kaikki työmaalle tulevat työntekijät on perehdytty, heille pidetty työmaakierros ja kaikille työntekijöillä on rekisteröity veronumero. Hän nimeään hankkeessa toimivat perehdyttäjät ja varmistaa heidän riittävän osaamisen. Tarvittaessa perehdyttäjät voidaan ohjata koulutukseen tai seuraamaan perehdytyksiä muilla työmailla osaamisen kartuttamiseksi. Vastaava työnjohtaja myös varmistaa, että hankkeelle on laadittu asianmukaiset perehdytysmateriaalit.

Perehdyttäjä huolehtii, että hänellä on käytettävissään ajantasalla oleva perehtyslomake ja työmaalle laadittu perehdytysaineisto. Perehdyttäjä pitää aktiivisesti yllä omaa osaamistaan ja tarpeen mukaan hakea lisäkoulutusta ja tukea perehdyttämiseen. Työmaalle tehdään selkeä työnjako siitä kuka perehdyttää työmaatoimistossa ja kuka huolehtii työmaakierrosten tekemisestä. Perehdytystehtävä voi olla yksittäisen henkilön vastuulla tai sitten sitä voidaan jakaa useammalle henkilölle. Nk. luvitusprosessi voi olla esimerkiksi sovittu erillisen tuotantoassistentin tehtäväksi, jolloin varsinainen perehdyttäjä voi keskittyä varsinaiseen työmaahan perehdytykseen.

Perehdyttäjä tarkistettava perehdytyksen aluksi työntekijöiden henkilötunniste (henkilön nimi, kuva ja työnantaja tiedot sekä henkilöpatentit). Lisäksi hän tarkistaa, onko työntekijän palkanmaksajayrityksen kanssa jo olemassa oleva urakkasopimus. Mikäli ei ole, hankkeen vastaava työnjohtaja tarkistaa urakoisijan ketjutuksen sopimuksen mukaisuuden.

Perehdyttäjä tarkistaa, päivittää ja tulostaa työntekijän tiedot yritysrekisterissä (perehdyttämislomake). Niistä tunnistetiedot- ja pätevyysdokumenteista, joita ei oltu toimitettu työmaalle etukäteen, otetaan kopiot työmaan perehdytysmateriaalien osaksi.

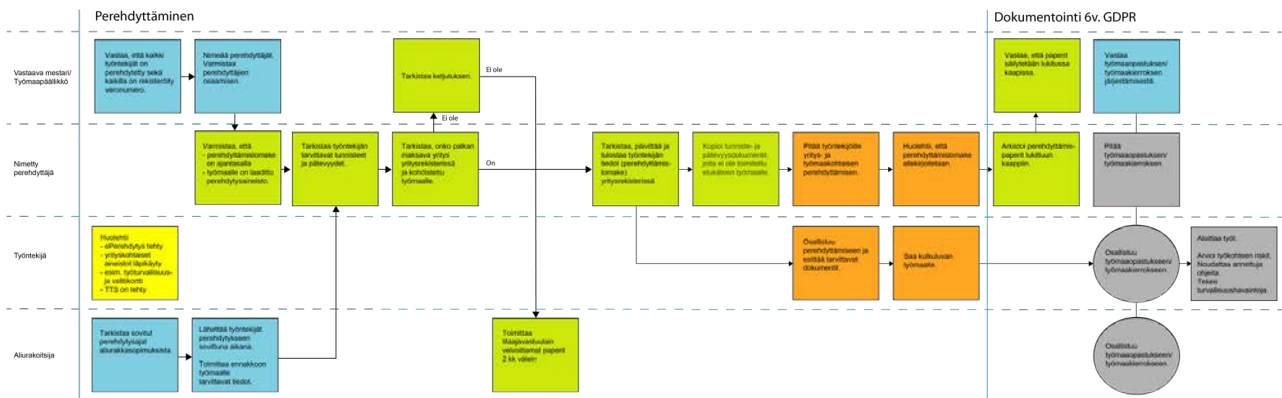
Perehdyttäjä pitää työntekijöille yritys- ja työmaakohtaisen perehdytyksen ja huolehtii että perehdytyslomake on oikein täytetty ja allekirjoitettu. Perehdytysdokumentit arkistoidaan lukittuun kaappiin ja säilytetään kuuden vuoden ajan. Työmaaperehdytyksen jälkeen seuraa työmaakierros, jonka voi pitää sovitusti myös työntekijän oma tai töistä vastaava työnjohtaja tai työmaan työsuojeluvaltuutettu.

Perehdytettävä työntekijä huolehtii, että työmaalla on mahdollisesti vaadittava ePerehdytys suoritettu ja voimassa sekä hän on käynyt läpi ja ymmärtänyt yrityskohtaiset ennakkoperehdytys- yms. aineistot. Hankkeen

vaatimusten mukaan työntekijällä voidaan vaatia olevan myös esimerkiksi voimassa oleva Työturvallisuuskortti ja Valtti-kortti. Ennen töiden aloitusta tehtävän turvallisuussuunnitelma (TTS) tulee olla laadittuna, läpikäytyä ja allekirjoitettuna. Työntekijä myös varmistaa, että hän saapuu työmaalla tapahtuvaan perehdyttämiseen sovittuna ajankohtana ja että hänellä on kaikki tarvittavat dokumentit ja henkilökohtaiset suojaimet mukanaan.

Perehdytettävä osallistuu aktiivisesti työmaaperehdytykseen, työmaakerrokseen. Perehdytyksen jälkeen hän saa työmaalle kulkuluvan. Omaan työhön kuuluu arvioida työkohteen riskit, tehdä mahdollisista vaaranpaikoista turvallisuushavainto sekä noudattaa työmaaperehdytyksessä saatuja ohjeita.

Perehdytettävän työntekijän esimies/työnjohtaja tarkistaa pääurakoitsijan työnjohdolta tai aliurakkasopimuksista sovitut perehdytysajankohdat ja tiedottaa niistä omia työntekijöitään. Hän toimittaa työmaalle ennakkoon kaikki sovitut tiedot perehdyttävistä työntekijöistä ja varmistaa että työntekijöiden ennakkoperehdytykset ja työssä tarvittavat luvat on kunnossa. Hän toimittaa tilaajavastuulain velvoittamat paperit noin kahden kuukauden välein pääurakoitsijalle. Tarpeen mukaan työnjohtaja/esimies osallistuu työmaakerrokseen ja antaa työntekijälle riittävän opastuksen tämän työtehtäviin.

2.2 Tervetuloa työmaalle -kirje (liite 2)

Tervetuloa työmaalle -kirjeen avulla varmistetaan, että työmaalle saapuvilla henkilöillä olisi vaadittavat dokumentit kunnossa ja valmiina tarkistettaviksi perehdytyksen alkaessa. Kirjeessä viestitään myös työmaan perehdytysajankohdat. Tervetuloa työmaalle- kirje lähetetään urakoitsijoille sopimuksen yhteydessä. Kirje lähetetään myös muistutuksena, kun sovitaan perehdytyksestä.

Dokumentti on muokattavassa muodossa tämän raportin liitteenä 2. Tarpeen mukaan sisältöä voi päivittää vastaamaan yrityksen tavoitteita.

Tervetuloa [Yrityksen nimi] työmaalle!

Tähän työmaan nimi ja osoite

Haluamme varmistaa, että yhteistyö kanssamme sujuu hyvin, ja että jokainen meillä työskentelevä pääsee joka päivä turvallisesti myös töistä kotiin. Tämän vuoksi pyydämme työmaallemme toimimaan tulevia alirakoitsijoita ja tavarantoimittajia huolehtimaan ja huomioimaan alla olevat asiat.

- Pyydämme teitä toimittamaan vähintään viikkoa ennen työskentelyn alkamista yrityksenne ja käyttämenne alirakoitsijoiden nimi ja y-tunnus. **Tähän täytetään mihin sähköpostiin lähetetään**
- Pyydämme teitä myös ilmoittamaan työmaalle töihin tulevien henkilöiden seuraavat tiedot sähköpostilla vähintään viikkoa ennen: **Täytä tähän sama osoite kun edellä**

Toimitettava ennen työnteon alkua	Suomalainen	EU- kansalainen	Ei EU- kansalainen	EU- kansalainen lähetetty työntekijä	Ei EU- kansalainen lähetetty työntekijä
Voimassa oleva ePerehdytys	x	x	x	x	x
Työturvallisuuskortti	x	x	x	x	x
Valttikortti	x	x	x	x	x
Oman maan passi tai kuvallinen henkilökortti		x	x	x	x
Työntekijän oleskelulupa			x		x
A1-todistus				x	x
Ennakoilmoitus työsuoje-luviranomaiselle				x	x
Työsopimus					x
TEM054-lomake					x

- Lisätietoja ePerehdytyksestä löytyy osoitteesta <https://rateko.fi/ekoulutus/eperehdytys/>
- Työmaalle tullaan työmaatoimiston sekä perehdytyksen kautta. Työmaallamme järjestetään perehdytys päivittäin klo 7–8. **Täytä tähän työmaan omat perehdytysajat**
- Tehtävää työtä koskeva työnturvallisuussuunnitelma (TTS) tulee olla tehtynä ja käytynä läpi kaikilla työryhmän jäsenillä. Työnturvallisuussuunnitelma toimitetaan työmaalle ennen töiden aloitusta.
- Taakansitojen, henkilönostimien käyttäjien luvat toimitetaan työmaalle ennen töiden aloitusta.
- Kaikista työssä käytettävistä vaarallisista aineista tulee toimittaa käyttöturvallisuustiedotteet sähköpostilla työmaalle etukäteen.
- Työmaalupa voidaan myöntää vasta kun kaikki edellä mainitut asiat ovat kunnossa.
- Työmaan yhteystiedot **Täytä tähän työmaan yhteystiedot**

Turvallisia työpäiviä toivottaen

Vastaavan työnjohtajan allekirjoitus

Nimenselvennys

Lisää tarvittavat liitteet: Opaskartta, työmaan aluesuunnitelma, henkilönostimen käyttöluva/alamieslupa, TTS-pohja, työmaavarustusohje, työturvallisuusohjeet (työmaa lisää tarpeen mukaan).

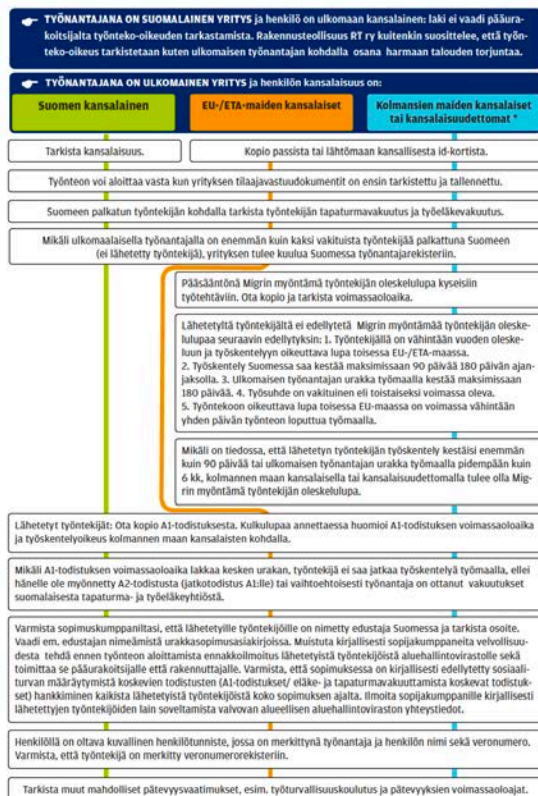
[Yrityksen logo]

2.3 Ohje työmaaperehdyttäjälle (liite 3, liite 5)

Ohjeeseen työmaaperehdyttäjälle on koottu keskeisiä asioita työmaaperehdytyksessä käytävistä asioista. Ohje tulee käydä läpi jokaisen uuden perehdyttäjän kanssa. Ohje on muokattavassa muodossa tämän raportin liitteenä 3. Tarpeen mukaan sisältöä voi päivittää vastaamaan yrityksen tavoitteita.

<p>[Yrityksen logo]</p> <p>OHJE TYÖMAAPEREHDYTTÄJÄLLE</p> <p>Perehdytä työntekijä työmaahan seuraavasti:</p> <p>Esittele/kerro työmaan organisaatio työntekijälle tarpeellisesti osin, ainakin päätoimitajan vastaavaa työnjohtajaa sekä työntekijän työstä vastuussa oleva työnjohtaja.</p> <p>Esittele/kerro työmaan työsuojelujärjestelmästä: työsuojelupäällikkö sekä työsuojeluvaltuutettu.</p> <p>Käy työmaan aluesuunnitelman avulla läpi keskeiset työmaan toiminnot kuten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimisto-, henkilöstö- ja varastotilat • nostureiden, koneiden ja laitteiden sijoitus • rakennustarvikkeiden purku- ja varastointipaikat • nostopaikat • työmaalukko ja turvalliset kulkutiet • jätteen lajittelu • sähköistys • palosammuttimien sijainti ja palontorjunta • ensiaputarvikkeiden sijainti ja toiminta hätätilanteissa • kokoustuspaikka <p>Kerro mitä tällä työmaalla on otettava työturvallisuudessa erityisesti huomioon.</p> <p>Varmista että työntekijä on käynyt läpi TTS:n (tehtävän turvallisuussuunnitelma) ja allekirjoittanut sen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ominien työntekijöiden TTS: vastuu laadinnasta ja läpikäynnistä Hartelan työnjohtaja - Alurakentajien TTS: vastuu laadinnasta urakoitsijan työnjohtajalla, Hartelan työnjohtaja <p>varmistaa perehdytyksen yhteydessä, että TTS on laadittu ja läpikäyty kaikkien työntekijöiden kanssa</p> <ul style="list-style-type: none"> - TTS dokumentit tallennetaan Harjaan/Congridiin <p>Varmista että työntekijällä on tarvittavat henkilösuojaimet.</p> <p>Tee työntekijän kanssa yhteinen työmaakerros tarkastus laajuudessa, perusteellisesti ainakin osa, jolle kyseinen työntekijä tulee töihin ja kuulu sinne.</p> <p>Varmista lopuksi kysymällä, että asiat on ymmärretty eikä avoimia kysymyksiä työturvallisen työskentelyn varmistamiseksi ole jäljellä.</p>	<p>[Yrityksen logo]</p> <p>OHJE TYÖMAAPEREHDYTTÄJÄLLE (VAADITTAVAT KORTTI- JA ASIAKIRJAKOPIOT)</p> <p>Urakoitsijan on toimitettava etukäteen ainakin seuraavat dokumentit. Poikkeustapauksissa työmaa tarkistaa tiedot sovitulla tavalla perehdytyshetkellä (esimerkiksi skannaa tuotantoassistentille).</p> <p>Suomalainen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Veronumerollinen henkilötunnistekortti (esimerkiksi oranssi valttikortti) • Työturvallisuuskortti <p>EU-kansalainen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Veronumerollinen henkilötunnistekortti • Työturvallisuuskortti • Passi tai kuvallinen henkilökortti (kansalaisuuden täytyy näkyä, ajokortti tai Suomen henkilökortti ei käy) <p>Ei EU-kansalainen (ns. kolmannen maan kansalainen)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Veronumerollinen henkilötunnistekortti • Työturvallisuuskortti • Passi • Työntekijän oleskelulupa (joka oikeuttaa kyseiseen työhön, esim. työnteko-oikeus tai pysyvä lupa) • Myös ilman kansalaisuutta olevat ns. harmaapassilaiset tarvitsevat työntekijän oleskeluluvan <p>EU-kansalainen lähetetty työntekijä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Veronumerollinen henkilötunnistekortti • Työturvallisuuskortti • Passi tai kuvallinen henkilökortti • A1-todistus • Ennakkolomitus työsuojeluviranomaiselle pitää olla tehtynä <p>Ei EU-kansalainen lähetetty työntekijä (soita aina tuotantoassistentille ensin)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Veronumerollinen henkilötunnistekortti • Työturvallisuuskortti • Passi • Oleskelulupa Suomessa tai EU-maan oleskelulupa esim. Viron oleskelulupa "Elämisluba" tai D-viisumi • A1-todistus • Ennakkolomitus työsuojeluviranomaiselle pitää olla tehtynä • Työsuojelun • Tem-lomake täytettynä
--	---

* Kansalaisuudeton (harmaapassilainen): Henkilö, jolla ei ole passin myöntäneen EU-maan kansalaisuutta, mutta joka on saanut kyseisen maan passin. Passissa kansallisuuden kohdalla lukee "XXX" tai "undefined".

Viereiseen kuvan mukaiseen dokumenttiin on koottu työntekijöiden osalta tarkistettavat asiat siinä tapauksessa, että henkilö on Suomen kansalainen, EU-/ETA-maiden kansalainen tai kolmansien maiden kansalainen tai hänellä ei ole kansalaisuutta.

Lupien tarkastaminen ei varsinaisesti ole työmaahan perehdyttämisen keskeisintä sisältöä, mutta koska se vie tämän päivän perehdytyksissä paljon perehdyttäjien aikaa, on kyseinen ohje sisällytetty raportin liitteeksi.

Dokumentti löytyy tämän raportin liitteessä 5.

2.4 Perehdytyskalvot (liite 4)

Hankkeen aikana tuotettiin työmaaperehdytyksen kalvosarjapohja, johon on koottu keskeisiä perehdytyksessä läpikäytäviä asioita. Kalvosarjaa tulee aina täydentää ja täsmentää kyseisen yrityksen ja työmaan tiedoilla ja kuvilla. Muokattavat kohdat on merkitty xxx:llä. Niiden lisäksi perehdyttäjän tulee tarkistaa, vastaavatko kalvopohjan tiedot työmaalla sovittuja pelisääntöjä ja muokata sisältöä tarpeen mukaan.

Tässä muutamia kalvoja sarjasta esiinnostettuina.

Tervetuloa xxx työmaalle töihin!

- Mitä odotamme sinulta
  - Noudat annettuja ohjeita ja työmaan sääntöjä.
  - Pidät oman työpisteesi ja työmaan siistinä ja turvallisena
  - Ilmoitat aktiivisesti työmaalla havaitsemistasi turvallisuuspuutteista ja riskeistä työnjohdolle.
- Haluamme, että työpäivä on sinulle sujuva ja turvallinen siksi
  - me kaikki noudatamme tällä työmaalla yhteisiä pelisääntöjä.
  - me haluamme kuulla, mitä puutteita työmaalla esiintyy.
  - me sitoudumme korjaamaan havaitut puutteet ja virheet viipymättä.

Työmaalla vaadittavat kortit ja pätevyudet

- Työturvallisuuskortti**
  - Jos Sinulla ei ole korttia, varaa aika työturvallisuuskorttikoulutukseen.
- Tulityökortti**
  - Tulitöitä tehdessä tarvitsen työnjohtajan kirjoittaman tulityöluvan ja Sinulla on oltava voimassa oleva tulityökortti.
- Henkilötunniste**
  - Sinulla on oltava kuvallinen ja veronumerollinen henkilökortti näkyvissä työmaalla työskennellessäsi.
- Työterveyskortti**
  - On pakollinen rakennustyömailla työskentelevillä työntekijöillä.

Nostotyöt

- Nostotöitä saa tehdä vain nostotöihin ja nostovälineisiin perehtynyt henkilö. Taakan kiinnittäjällä tulee olla työnantajan kirjallinen lupa kyseiseen työtehtävään.
- Ennen nostoa tarkista välineiden kunto ja toimivuus (mm. nostoraksit ja liinat). Välineessä täytyy näkyä sille sallittu maksimipaino, jota ei saa ylittää. Huomioi liinojen leikkautumisvaara!
- Kiinnitä nostovälineet vain suunnitelluista nostopisteistä. Tarkista asia, jos olet epävarma!
- Pidä hyvää huolta nostovälineistä. Huolla ja säilytä ne asianmukaisesti. Älä käytä viallista nostokalustoa.
- Älä kävele nostettavan taakan alla!

2.5 Ideoita vaikuttavaan perehdyttämiseen

Tälle sivulle on koottu muutamia ideoita miten perehdytyksiä voisi kehittää vaikuttavampaan suuntaan. Lähtökohtaisesti kannattaa keskittyä oleellisiin asioihin, konkretisoida niitä esimerkeillä, kuvilla ja tarinoita ja käydä työmaatoimistossa läpi käydyt asiat vielä uudelleen läpi työmaalla kunkin työntekijän oman työn näkökulmasta.

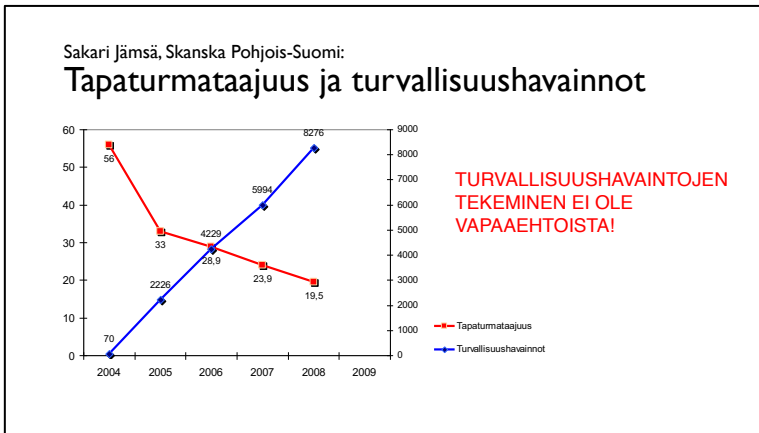
Välittämisen kulttuuri

- 1) Työntekijät tuntevat olonsa tärkeäksi ja tervetulleeksi työmaalle.
- 2) Työntekijät välittävät paitsi omastaan, myös toisten turvallisuudesta ja aktiivisesti puuttuvat vaaranpaikkoihin.
- 3) Työnjohto välittää työn ja turvallisuuden esteistä työmaalla on ja valmis poistamaan niitä.

Välittämisen kulttuurissa tavoitellaan sitä, että jokainen työntekijä kokee itsensä tervetulleeksi ja tärkeäksi hankkeelle. Häntä arvostetaan ja hänet otetaan tasavertaisena tekijä mukaan hankkeeseen. Työntekijän odotetaan osoittavan välittävänsä omastaan ja muiden turvallisuudesta, mikä näkyy työmaalla ohjeiden noudattamisena sekä aktiivisena havaintojen tekemisenä työmaan ja oman työn riskeistä ja vaaranpaikoista. Tämän lisäksi työnjohdon tulee sitoutua edistämään töiden sujuvuutta ja turvallisuutta, laittamalla havaitut vaaranpaikat kuntoon mahdollisimman nopeasti.

Riskien ja vaarojen käsittely työmaatoimistossa	...työmaakerroksella
KERRO/NÄYTÄ	KERRO/NÄYTÄ
Tarinat tapahtuneista onnettomuuksista	Kerro missä on ollut riskitilanteita...
Työmaan esittely kalvolla: vaaranpaikat, mitä erityisesti? Aluesuunnitelma!	Työmaalla: vaaran paikat, näytä konkreettisesti – aluesuunnitelman mukaan
Ajankohtainen tieto työmaan vaaranpaikoista.	
Työmaan turvallisuussäännöt: merkittävät riskit esiin	Muistuta turvallisuussäännöistä
KYSY	KYSY
Mitä vaaroja teidän työssä on? Onko sattunut jotakin?	Mitä vaaranpaikkoja omassa työkohteessa? 2 min check
Mitä pitää tehdä etteivät riskit täällä toteudu?	Mitä riskejä näet työmaalla?
Paljonko nukuit viime yönä? Väsymys, vireystila.	Onko täällä kaikki kunnossa mitä TTS:ssa sanottiin?
TTS:n läpikäynti: mitä siellä lukee? Mitä pitää tehdä?	Onko jotain mihin t:n nyt pitäisi puuttua?
OHJAA TOIMIMAAN	OHJAA TOIMIMAAN
Havaintojen tekemisen pakollista! Mistä olet tehnyt?	Jokainen tekee yhden havainnon! Opetelkaa.
Vinkit: ei liiku kännykän kanssa, ei kävele takaperin, ei nojaa kaiteeseen, käsi kiinni porraskaiteessa...	Korosta liikkumisen riskejä – kiinnitä huomiota jos näet riskin, josta pitäisi tehdä havainto
Kehota kysymään jos henkilö ei tiedä tai osaa – nuoret!	Kiitä ja kannusta turvalliseen toimintaan!
Uudelleen perehdytys, jos toiminnassa on korjattavaa!	Johdonmukaiset sanktiot – alusta asti.

Ylläolevaan kalvoon on koottu ideoita, miten perehdyttämisen yhteydessä voisi käsitellä työmaan ja työn riskejä ja vaaroja. Tavoitteena on saada aikaan keskustelua ja herättää ihmiset miettimään mitä omassa työssä voisi tapahtua ja miten vaarat voitaisiin välttää. Työmaatoimistolla perehdyttäessä voi herätellä keskustelua kyselemällä tai kertomalla itse esimerkkejä ja tarinoita. Työmaakerroksella kannattaa näyttää konkreettisesti missä mahdollisia vaaranpaikkoja on ja pyytää jokaista tekemään yksi turvallisuushavainto, että niiden tekemiseen opittaisiin.

Yllänäkyyvä kuvaaja kertoo, miten suora yhteys turvallisuushavainnoilla ja tapaturmataajuudella voi olla. Havaintojen tekeminen kuuluu jokaisen ammattilaisen toimintaan työmaalla. Havaintojen tekeminen tulee ohjeistaa hyvin ja tehdä helpoksi. Lisäksi havaintoihin tulee reagoida riittävän nopeasti, että työntekijät ymmärtävät niille olevan merkitystä.

Työmaan työntekijöitä kannattaa kannustaa hyvässä hengessä tekemään työmaalla havaintoja työturvallisuuspuutteista. Työntekijät saattavat kokea työturvallisuushavaintojen tekemisestä seuraavan hankalan työntekijän leima tai jopa jälkiseurauksia, siksi hyvä henki ja kannustava asenne havaintojen tekemiseen on tärkeää. Työntekijät pitävät tärkeänä saamaansa palautetta työturvallisuushavainnon antamisesta. Avointa vastuuketjussa tehtyä havainnon käsittelyä ja havainnon perusteella tehtyä työturvallisuutta parantavaa ratkaisua osataan arvostaa työntekijöiden keskuudessa.

Riskit ja niihin vaikuttaminen kannattaa esittää mahdollisimman konkreettisesti perehdytettäville. Konkreettiset kuvat läheltä piti -tilanteista kertovat varmasti kaikille miksi niitä suojaiia kannattaa käyttää työssä.

Työmaahan perehdytyksen jälkeen työskentelyä työmaalla ja työmaan pelisääntöjen noudattamista tulee seurata ja tarkkailla aktiivisesti. Mikäli työskentelyssä on turvallisuuspuutteita, niistä tulee huomauttaa asiallisesti ja rakentavasti. Vastaavasti hyvästä turvallisuustoiminnasta kannattaa antaa positiivista palautetta.

Turvallisuusasioiden esillä pitäminen puheessa, niin rakentavana palautteena kuin kehuinakin, nostaa turvallisuusasioiden huomiota sekä työnjohdon että työntekijöiden keskuudessa. On todettu, että pelkästään turvallisuudesta puhumisen lisääminen parantaa turvallisuuden tasoa työmaalla. Puhe korostaa asioiden tärkeyttä, ja ihmiset alkavat vaistomaisesti kiinnittää huomiota esille pidettyihin asioihin.

2.6 Rakennustyömaahan perehdyttäminen -video (Työturvallisuuskeskus)

Työturvallisuuskeskus on laatinut videon työmaaperehdyttäjien opastukseksi. Video on nähtävissä osoitteessa https://www.youtube.com/watch?v=cj_Jct7QWJg&t=1s. Videota voi hyödyntää omien perehdyttäjien koulutuksessa ja yrityksen perehdytyskäytäntöjen kehittämisessä.

Kuvassa näkyvä perehdytysseinä on oivallinen keino havainnollistaa perehdytyksen tietosisältöä. Seinälle on koottu tietoa hankkeen aluesuunnitelmasta, työsuojeluhenkilöstöstä, kulunvalvonnasta, sosiaalityöistä, kierrätys- ja jätteiden lajitteluohjeista, tulitöistä, ensiapu-ohjeista, nostoista, haalaamisesta, telineistä sekä alkoholin käytön nollatoleranssista ja tarvittavista henkilökohtaisista suojaimista.

2.7 Parempi perehdyttäjä -koulutus (liite 7 ja 8)

Perehdyttäjän työssä tarvitaan sisällöllisen osaamisen (mitä ja miksi perehdytetään) lisäksi monipuolista viestinnällistä ja ohjauksellista osaamista (miten perehdytetään).

Perehdyttäjän tulee tuntea mm. oman yrityksen toimintatavat ja turvallisuusvaatimukset, eri työmaan työvaiheiden riskit ja vaaranpaikat, keskeiset työmaalla käytettävät koneet ja laitteet sekä alan turvallisuusmääräykset (mm. telineet, nostot, pölyntorjunta) sekä työmaalla vaadittavat henkilökohtaiset suojaimet. Edellä lueteltujen tietojen ja taitojen lisäksi perehdyttäjän tulee tuntea työmaan tilanne, meneillään oleva tuotantovaihe riskeineen ja toimintatapoineen sekä hankkeen tilaajan vaatimukset mm. urakoitsijoiden ketjuttamiseen liittyen.

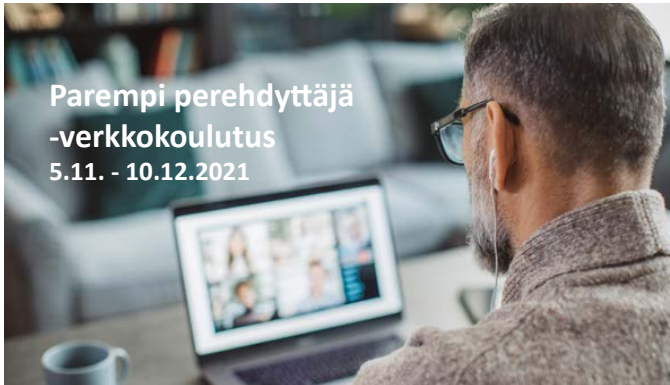
Hallittavaa tietoa on paljon ja sen sisältö muuttuu ajoittain, joten hänen pitää siis pystyä seuraamaan alan kehitystä sekä hallitsemaan ja hyödyntämään olemassa olevaa, ajanmukaista tietoa ja materiaaleja (mm. oma yritys, Työturvallisuuskeskus, Rakennusteollisuus, Rakennusliitto) oman perehdytystyönsä tukena. Tämän lisäksi tarvitaan luonnollisesti osaamista erilaisten ohjelmistojen ja järjestelmien käytössä sekä huolellisuutta mm. henkilötietojen dokumentoinnissa (työntekijätiedot, GDPR, ulkomaalaisten työntekijöiden työlupakäytännöt, harmaan talouden torjunta) lainsäädännön vaatimalla tavalla.

Perehdyttäjälle on eduksi, jos hänellä on riittävä kielitaito (perussanasto mm. englanniksi, viroksi, venäjäksi). Kielitaitoa voi toki myös paikata eri kielisillä materiaaleilla ja tulkkien avulla. Perehdyttäjä tarvitsee joka tapauksessa hyvää esiintymistaitoa ja kykyä käsitellä työmaan turvallisuutta innostavassa ja motivoivassa hengessä. Tulee osata keskustella rohkeasti eri taustoista tulevien ihmisten kanssa sekä kuunnella ja vastata näiden esittämiin kysymyksiin. Positiivinen asenne, hyvä stressinsietokyky, kärsivällisyys sekä riittävä jämäkkyys, periksiantamattomuus ja oman työn merkityksen ymmärtäminen auttavat erilaisissa työmaan paineissa. Perehdyttäjän työ vaatii jatkuvaa oppimista, joten utelias ja vastaanottavainen mieli auttavat jaksamaan työssä.

RATEKOn Parempi perehdyttäjä -koulutuksessa paneudutaan perehdyttämisen haasteisiin ja vahvistetaan perehdyttäjän innostamisen, motivoinnin ja vaikuttamisen taitoja. Koulutus tarjoaa toimintamalleja erilaisiin perehdytystilanteisiin ja antaa työkaluja työturvallisuusasenteen muokkaamiseksi.

Koulutuksen esite (syksy 2021) ja vuoden 2022 kurssiaikataulu on tämän raportin liitteenä. Ajankohtaisista kursseista voi tiedustella jatkossa:

Kirsi-Marja Elg
puh. 050 325 5868
kirsi-marja.elg@rateko.fi

Parempi perehdyttäjä -verkkokoulutus 5.11. - 10.12.2021

Perehdyttäjän työssä tarvitaan tietotaidon lisäksi monipuolista viestinnällistä ja ohjauksellista osaamista. Kuulijoiden huomion saaminen on tärkeää, sillä kuuntelemaan koulutettu perehdyttävä on otollista maaperää työturvallisuuden ja työn kannalta tärkeiden asioiden omaksumiselle.

Työturvallisuuslaki määrittelee perehdyttämisen minimin, mutta turvallisuuden ja tuottavuuden eteen kannattaa tehdä enemmän. RATEKOn Parempi perehdyttäjä -koulutuksessa paneudutaan perehdyttämisen haasteisiin ja vahvistetaan perehdyttäjän innostamisen, motivaation ja vaikuttamisen taitoja. Koulutus tarjoaa toimintamalleja erilaisiin perehdytystilanteisiin ja antaa työkaluja työturvallisuusasenteen muokkaamiseksi.

Koulutuksen sisältö ja ohjelma

Itseopiskeltava orientaatioaineisto
Aineisto lähetetään ilmoittautuneille 5.11.

- perehdyttämisen tavoite
- kouluttajien ja aiheiden esittely
- ennakkotehtävä

9.11. klo 9.00-12.00

Harmaantalouden torjunta | Pääurakoitsijan lakisäätöiset velvoitteet
Ulkoalaiset työntekijät | Luvat ja vaadittavat selvitykset
Kouluttaja: Paavo Mattila, Talorakennusteollisuus ry

16.11.2021 klo 9.00-11.30

Työturvallisuus, lainsäädäntö ja vastuut
Kouluttaja: Kimmo Anttonen, Talorakennusteollisuus ry

24.11.2021 klo 9.00-11.00

Perehdytyksen räätälöinti kohderyhmälle | Välittämisen kulttuuri
Kouluttaja: Tarja Mäki, Mittaviiva Oy

30.11.2021 klo 9.00-11.00 Onnistun perehdyttäjänä 1 | Riskit ja vaarat

Kouluttaja: Tarja Mäki, Mittaviiva Oy

10.12.2021 klo 9.00-11.00 Onnistun Perehdyttäjänä 2 | Suojaimet

Kouluttaja: Tarja Mäki, Mittaviiva Oy

Webinaaripaketin hinta

530 e
RATEKOn koulutuksiin ei lisätä arvonnäköalaa.

Ilmoittautuminen ja lisätiedot

Ilmoittautuminen 1.11. mennessä
www.rateko.fi

Kirsi-Marja Elg
puh. 050 325 5868
kirsi-marja.elg@rateko.fi

Parempi perehdyttäjä 2022 aikataulu

Helmikuu 2022		
Ennakkoinneisto	28.1. perjantai	klo 9
Paavo Mattila	1.2. tiistai	klo 9-12
Kimmo Anttonen	8.2. tiistai	klo 9.-11.30
Tarja Mäki	15.2. tiistai	klo 9.-11
Tarja Mäki	17.2. torstai	klo 9-11
Tarja Mäki	1.3. tiistai	klo 9-11

Huhtikuu 2022		
Ennakkoinneisto	1.4. perjantai	klo 9
Kimmo Anttonen	5.4. tiistai	klo 9.-11.30
Paavo Mattila	12.4. tiistai	klo 9-12
Tarja Mäki	19.4. tiistai	klo 9.-11
Tarja Mäki	26.4. tiistai	klo 9-11
Tarja Mäki	28.4. torstai	klo 9-11

Touko-kesäkuu 2022		
Ennakkoinneisto	13.5. perjantai	klo 9
Kimmo Anttonen	17.5. tiistai	klo 9.-11.30
Paavo Mattila	24.5. tiistai	klo 9-12
Tarja Mäki	31.5. tiistai	klo 9.-11
Tarja Mäki	7.6. tiistai	klo 9-11
Tarja Mäki	9.6. torstai	klo 9-11

Syyskuu 2022		
Ennakkoinneisto	2.9. perjantai	klo 9
Paavo Mattila	6.9. tiistai	klo 9-12
Kimmo Anttonen	13.9. tiistai	klo 9.-11.30
Tarja Mäki	20.9. tiistai	klo 9.-11
Tarja Mäki	27.9. tiistai	klo 9-11
Tarja Mäki	29.9. torstai	klo 9-11

Marraskuu 2022		
Ennakkoinneisto	28.10. perjantai	klo 9
Paavo Mattila	1.11. tiistai	klo 9-12
Kimmo Anttonen	8.11. tiistai	klo 9.-11.30
Tarja Mäki	15.11. tiistai	klo 9.-11
Tarja Mäki	22.11. tiistai	klo 9-11
Tarja Mäki	29.11. tiistai	klo 9-11

3 Jatkokehitysideat

Tässä luvussa esitellään hankkeen aikana esiin nostettuja jatkokehitysideoita.

3.1 Yhtenäisen perehdyttäjäkoulutuksen kehittäminen alalle

Hankkeen ohjausryhmässä nousi esiin huoli siitä, että perehdyttäjien työtä ei arvosteta eikä osaamista ei tueta riittävästi. Perehdyttäjille ei ollut tarjolla koulutusta, joten hankkeen osana suunniteltiin ja pilotoitiin Skanska Oyj:n ja Mittaviiva Oy:n kanssa yhteistyössä tarvittavaa koulutusta. Pilottikoulutuksia oli kolme teemoiltaan: 1) välittämisen kulttuuri, 2) riskien ja vaarojen arviointi sekä 3) suojaimet ja harmaan talouden torjunta. Pilottikoulutukset saivat positiivisen vastaanoton ja sen perusteella suunniteltiin ja laajennettiin varsinainen koulutuskokonaisuus, Parempi perehdyttäjä -koulutus, jota Rateko tarjoaa nyt työmaan perehdyttäjille. Laajennetussa koulutuspaketissa on viisi 2-3 tunnin koulutuskertaa, joissa käsitellään edellisten aiheiden lisäksi myös rakennusalan työturvallisuuslainsäädäntöä. Perehdyttämisaamasta koulutetaan myös Ratekon työmaaohjaajan ja tuotantoassistentin koulutusten osana.

3.2 Tiedotus- ja koulutuskampanja läpi Suomen

Ohjausryhmä totesi myös, että perehdyttäjien työn arvostusta ja ylipäätään perehdyttämisen merkitystä tuli korostaa käynnistämällä esimerkiksi tiedotus- ja koulutuskampanja kautta Suomen yritysten ja työmaiden johdolle. Hankeidea ei ole vielä kehitetty pidemmälle, mutta mm. tämän hankkeen tuloksien ja materiaalien esittely voisi toimia osana tällaista kampanjaa. Työturvallisuuskeskus on osoittanut kiinnostustaan olla mukana tällaisen kampanjan tiedotustehtävissä.

3.3 Valtakunnallinen ”lupatoimisto”

Kolmantena ideana on noussut esille tarve nk. valtakunnalliselle ”lupatoimistolle”, eli järjestelmä johon koottaisiin koko alaa palvellen ulkomaiseen työvoimaan liittyviä työlupa- yms. tietoja. Näin yksittäisten työmaalla toimivien perehdyttäjien ei tarvitsisi kullakin työmaalla selvittää niitä, vaan ne olisivat tarkasteltavissa esimerkiksi Valtti-kortin kautta yhteisestä rekisteristä.

Koska idea on nykyisten tietosuojasetusten ja työlupakäytäntöjen kannalta haasteellinen ja vaatii laaja-alaista yhteistyötä ja selvittelyä, keskitytään tässä vaiheessa selvittämään työkaluja, joilla voidaan helpottaa työntekijöiden työnteko-oikeuksien tarkastamista työmaalla.

4 Liitteet

Liite 1 Perehdytysprosessi

Liite 2 Tervetuloa työmaalle -kirje

Liite 3 Ohje työmaaperehdyttäjälle

Liite 4 Työmaaperehdytyksen kalvosarja

Liite 5 Työnteko-oikeuden tarkistaminen

Liite 6 Perehdytyslomake

Liite 7 Parempi perehdyttäjä -esite

Liite 8 Parempi perehdyttäjä -kurssiaikataulu 2022

Katso myös Työturvallisuuskeskuksen video: https://www.youtube.com/watch?v=cj_Jct7QWJg&t=1s